

ROMANYA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	19
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	23
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	26
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	30

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı

1989'dan bu yana Romanya, Batı ile ilişkilerini geliŐtirmeye yönelmiŐ, bu amaçla serbest piyasa ekonomisinin gereklerinin yerine getirilmesi ve buna uygun mevzuat deęiŐikliklerin yapılması çabaları ülkenin dış ticaret politikasına da yansımıŐtır. lke, GATT ve Dünya Ticaret rgt'nün kurucu üyelerindedir. 1993 yılında Romanya, Avrupa Konseyi'nin de tam yesi olmuştur.

1 Ocak 2007 tarihi itibarıyla Avrupa Birliği'ne tam ye olan ülke, üyelik kapsamında Avrupa Birliği Müktesebatı ile beraber Ortak Ticaret Politikasına tamamen uyum saęlamıŐtır. Romanya, Türkiye ve AB dışındaki nc ülkelerden sanayi ürünleri ithalatında AB'nin Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) uygulamaktadır. Tarım rnlerinde ise söz konusu ülkelere taviz verilen ürünler dışında yine Dünya Ticaret rgt taahhütlerini uygulamaktadır.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) yesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, ye ülkeler nc ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; nc ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB yesi ülkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, rnlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTİP kodu, GeliŐ/Varış lkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTİP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- rne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- rne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- rne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük vergilerine;
- Menşe kurallarına;
- Yürürlükteki diğer vergilerine;
- İthalat prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin teknik gerekliliklere;
- Dış ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/event>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/trade-defence_en)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

[\(https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/\)](https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/)

Avrupa Yeşil Mutabakatı

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus da Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için ["Fit for 55" \(55'e Uyum\) mevzuat değişikliği paketi](#)² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi [Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir](#)³ (SKDM/CBAM). AB'de 2005 yılından bu yana uygulanan Emisyon Ticareti Sisteminin (ETS) dış ticarete yansımaları olarak kurgulanan SKDM uygulaması kapsamında çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektriğin AB'ye ihracatından karbon emisyonları oranında bir mali yükümlülüğe tabi olması öngörülmektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında sadece ilgili ürünlerdeki emisyonların raporlamasını gerektiren SKDM uygulaması 1 Ocak 2026 itibarı ile mali yükümlülükler açısından yürürlüğe girmiştir.

SKDM kapsamında yayımlanan tüm uygulama mevzuatı, detaylı bilgi notları ve son gelişmelere Bakanlığımız [Yeşil Mutabakat](#) sayfasından erişim sağlanması mümkündür.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise döngüsel ekonomi mevzuatlarıdır. AB tarafından döngüsel ekonomiye geçişin sağlanması amacıyla, ham madde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceği açıklanmış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

Bu çerçevede, [Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü](#)⁴, [Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü](#)⁵, [Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü](#)⁶, [Yapı Malzemeleri Tüzüğü](#)⁷ yasalaşmış olup, [döngüsel araç tasarımına](#)⁸ ilişkin mevzuatın yasama süreci devam etmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında ülkemizde uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan Sürdürülebilir Ürün İnisyatifi ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda 28 Haziran 2024 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren [Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü \(ESPR\)](#)⁹ ile ürün bazlı geliştirilecek eko-tasarım kurallarının genel çerçevesi oluşturulmuş olup, söz konusu eko-tasarım kuralları ile AB pazarına girişte kaynak verimliliği, çevre ve su ayak izi, zararlı kimyasal kullanımından arılık, dayanıklı, tamir edilebilir, geri dönüştürülebilir olma gibi kriterlerin esas alınması, ürün özelliklerinin dijital ürün pasaportu ile tüm ekonomik operatörlerin erişimine açık olması amaçlanmaktadır. Bu itibarla, ihraç ürünlerimizin AB pazarına girişinde, eko-tasarım kurallarına uyum sağlaması, ilgili teknik kriterlere uyumun belgelendirilmesi zorunlu hale gelecektir.

Bu doğrultuda Tüzük kapsamında çıkarılacak eko-tasarım kurallarına dair [2025-2030 Dönemi Çalışma Programı](#)¹⁰ 16 Nisan 2025 tarihinde açıklanmıştır. Ürün bazlı eko-tasarım kuralları için öngörülen takvim, demir-çelik için 2026, hazır giyim, lastik ve alüminyum için 2027, mobilya için 2028, döşekler için 2029 olarak belirlenirken; yatay olarak çıkarılacak mevzuat için takvim, tamir edilebilirlik için 2027, geri dönüştürülmüş içerik ve elektrikli aletlerin geri dönüştürülebilirliği için 2029 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, halihazırda enerji-etiketlemesi mevzuatına tabi olan 16 elektronik cihaz için de 2030 yılına kadar eko-tasarım kurallarının belirlenmesi öngörülmüştür. Komisyon tarafından yetki devrine dayanan mevzuatlar ile çıkarılacak ürün bazlı kurallara uyum için 18 aylık geçiş süresi tanınması beklenmektedir.

Buna ek olarak, AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu itibarla, AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü](#)¹¹ ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, 21 Mayıs 2027 tarihinden itibaren AB'den atık ithalatı yapan tesislerin atığı çevreye uygun koşullarda işlediğine yönelik üçüncü taraf denetimlerine tabi tutulması zorunlu hale gelecektir. Bu çerçevede, ilgili denetimden geçmemiş tesislerin atık ithalatı yapması mümkün olmayacak olup denetimlerde [AB'nin Endüstriyel Emisyonlar Direktifi \(2010/75\)](#) kapsamında atık

⁴ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/eli/req/2022/1616/oj>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/eli/req/2025/40/oj/eng>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/eli/req/2024/3110/oj/eng>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451>

⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401781

¹⁰ https://environment.ec.europa.eu/document/download/5f7ff5e2-ebe9-4bd4-a139-db881bd6398f_en?filename=FAQ-UPDATE-4th-Iteration_clean.pdf

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1157>

ile ithalat gümrük beyannamelerinin (DVI) elektronik ortamda doldurulması gerekmektedir. Bu sayede ithalat işlemleri için gümrük işlemleri kağıtsız olarak dijital ortamda basitleştirilmiş usulde gerçekleştirilmeye başlamıştır.

Bahse konu Ulusal İthalat Sisteminin tamamlayıcısı olan TSDPN (Geçici Depolama ve Eşyanın Gümrüğe Sunulması Bildirimi) bilgi sistemi ise eşyanın gümrüğe sunulması ve geçici depolama beyanıyla ilgili formalitelerin dijitalleştirilmesi için Romanya Gümrük İdaresi tarafından sağlanan bir bilgi sistemidir. Bu, Birlik Gümrük Kodu kapsamında Ulusal İthalat Sistemi'nin Modernizasyonu için Yazılım Geliştirme Hizmetleri projesi kapsamında geliştirilen bir bileşen olarak hizmet vermektedir.

Uluslararası anlaşmalara göre; ateşli silahlarla patlayıcı maddeler, bitki, hayvan ve insan sağlığına zarar verebilecek belirli malların ithalatı kısıtlama ve yasaklamalara tabidir.

Bu ürünlerin ithalatında kontrol amaçlı verilen ithal lisanslarının verildiği kuruluşlar aşağıda sıralanmıştır:

- Atık maddeler için Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı,
- Kamu sağlığı ve çevre için tehlikeli maddeler için Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı,
- Silahlar ve patlayıcı maddeler için İçişleri Bakanlığı,
- Radyoaktif ve nükleer ürünler için Nükleer Faaliyetlerin Kontrolü Milli Komisyonu,
- İlaç yapımında kötü amaçlı kullanıma elverişli bazı kimyasal maddeler için İçişleri Bakanlığıdır.

Romanya uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülükleri haricinde ithalatta herhangi bir kısıtlama uygulamamaktadır. 1998 yılından itibaren ihracatta uygulanan miktar kısıtlamaları da kaldırılmıştır.

Bazı ürünlere gümrük vergisi muafiyeti sağlanmaktadır. Bunlar:

- İnsani yardım maksadıyla ithal edilen ürünler,
- Ticari bir değer taşımayan numuneler ve modeller,
- Yabancı yatırımcı tarafından kurulan veya kurulacak olan şirketin sermaye artırımı için kayıtlı sermayeye katkı sağlayan ürünler,
- Sosyal, insani ve kültürel amaçlı kurumlara ve derneklere yapılan bağışlar.

Gümrük Kontrolleri

AB Gümrük İşlemleri Başlığı

- İthalat Kontrol Sistemi 2 (ICS2) Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin yükleme öncesi kargo bilgisi (PLACI) ve varış öncesi giriş özet beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımaya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sekteye uğratabilecek tedbirler söz konusu olabilecektir.

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla; deniz yolu, karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3 ise 1 Nisan 2025 tarihi itibarıyla uygulanmaktadır. Böylece, sistemin operasyonel süreci tüm taşımacılık modları için AB gümrüklerinde devreye alınmıştır.

Avrupa Komisyonu tarafından sistem sürümlerine ilişkin Türkçe broşürler yayımlanmaktadır. Buna ilâve olarak, sistemin tanıtımının yapıp kullanımına ilişkin bilgilerin sunulduğu eğitim videolarına Bakanlığımız girişimleriyle Türkçe dil seçeneği de eklenmiş olup, ilgili videolara (https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/customs-security/import-control-system-2_en#elearning-courses) adresinden erişim sağlanabilmektedir.

ICS2 sistemi kapsamındaki uygulamaya ilişkin diğer tüm bilgilere ve ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere AB'nin [Import Control System 2 \(ICS2\) - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/customs/ics2) adresindeki bağlantısından erişilebilmektedir.

- Pan-Avrupa-Akdeniz (PEM) Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyona İlişkin Güncel Durum

PEM Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyonu revize eden yeni PEM Konvansiyonu ülkemizde 19 Aralık 2025 tarihinde onaylanmış ve revize Konvansiyonun uygulama hükümlerine ilişkin "Pan-Avrupa-Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Ortak Komitesinin 1/2023 Sayılı Kararı Kapsamı Tercihli Menşe Kuralları Hakkında Yönetmelik" 20 Aralık 2025 tarihli ve 33113 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

PEM bölgesinde yer alan ülkeler arasındaki tercihli ticarete kullanılan çapraz menşe kümülasyonu sayesinde, taraf ülkeler ithal edilen girdileri üretim süreçlerinde kendi ülkeleri menşeli ürünler olarak kullanılabilir ve bu sayede nihai ürün kolay bir şekilde ihracatçı ülke menşei kazanabilmektedir.

Bölge ülkeleriyle olan 16 tercihli düzenlemeden 14'ü için (AB Tarım, AKÇT, EFTA, Faroe Adaları, Filistin, Fas, Mısır, Sırbistan, Bosna-Hersek, Kosova, Kuzey Makedonya, Karadağ, Gürcistan, Moldova) revize menşe kuralları uygulamaya alınmış ve eski kural setine dayanan Tunus ve Arnavutluk STA'larımızın da revize kurallara geçişinin sağlanması için çalışmalar devam etmektedir.

1 Ocak 2026 tarihi itibarıyla ülkemiz ile PEM'e taraf ülkeler arasında uygulanan çapraz kümülasyon olanaklarına ilişkin güncel durum ve PEM kümülasyon olanaklarına ilişkin güncel gelişmeler Bakanlığımız internet sitesinin Duyurular (<https://ticaret.gov.tr/duyurular>) bölümünde ve (<https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/pan-avrupa-akdeniz-tercihli-mense-kurallari>) sayfasında düzenli olarak yayımlanmaktadır.

İhracat Rejimi

1 Ocak 1998 tarihinden itibaren ihracatta her türlü kısıtlama ve miktar sınırlaması kaldırılmıştır.

Romanya Dışişleri Bakanlığı, İhracat Kontrol Dairesi (Ministerul Afacerilor Externe Departamentul Pentru Controlul Exporturilor)-ANCEX askeri ve çift kullanımlı (dual-use) eşyaların ve Kimyasal Silah Konvansiyonu (Chemical Weapons Convention-Romanya 1993 yılından bu yana bu Konvansiyona taraftır.) içeriği bazı kimyasal maddelerin ihracat, ithalat ve diğer işlemlerinin kontrolünden sorumlu ulusal otoritedir ve bu alandaki hükümet politikasının uygulanmasından sorumludur. ANCEX, bu alandaki uluslararası antlaşmalar, anlaşmalar ve düzenlemeler kapsamında, Romanya'nın yükümlülük ve taahhütleri ile Avrupa Birliği mevzuatı ve antlaşmalarına uygunluğunu sağlamaktadır.

Aşağıda sayılan ürünlerin ihracatı gözetim altında bulundurulmaktadır;

- Kereste ve artıkları, inek ve domuz ham post ve derisi, tomruk, biçilmiş kereste, atık ve kırpıntı kâğıt, atık ve hurda demir ve demir dışı metaller,
- Değerli taşlar ve bunları içeren ürünler,
- İlaç veya uyuşturucu madde yapımında kullanmaya elverişli maddeler,
- Radyoaktif maddeler, alfa, beta ve gama ışınlarının ve x-dalgalarının kullanımına elverişli nükleer tesisat ve düzenekler,
- Silahlar ve patlayıcı maddeler.

Gümrük Vergileri

Romanya gümrük mevzuatına göre gümrük alanına gelen ürünler kesin veya geçici ihracat veya ithalat statüsü kazanmaktadır.

Geçici ithalatta gümrük vergisi askıya alınmakta, onun yerine teminat istenmektedir. Geçici gümrük statüsü tanınan ürünler şunlardır:

- Transit geçen ürünler,
- Gümrük alanındaki antrepolarda bekletilen ürünler,
- Dâhilde İşleme Rejimi kapsamında ithal edilen ürünler,
- Hariçte İşleme Rejimi kapsamında ihraç edilen ürünler,
- Gümrük İdaresinin kontrolünde işlenen ürünler,
- Geçici olarak ithal edilen ürünler.

Geçici gümrük statüsü, ürünün başka bir statü kazanması durumunda son bulmaktadır.

Malın gümrük değeri, fatura ve taşıma, yükleme, boşaltma ve sigorta bedeli gibi diğer harcama belgeleri Gümrük İdaresine sunan ithalatçı tarafından beyan edilmektedir.

Gümrük Beyannamesi ile birlikte Gümrük İdaresine ibrazı istenen diğer belgeler şunlardır:

- Taşıma belgesi veya taşımacı tarafından giriş/çıkış bilgilerini içeren belge,
- Faturanın aslı veya kopyası veya konsinyedeki gümrük değerini gösteren bir belge,
- Gümrük değerinin beyanı,
- Varsa, temel gümrük tarifesinden farklı tercihli gümrük tarifesi uygulanmasını sağlayacak belge (EUR1 gibi)
- İthalatçı firmanın vergi numarası.

Öte yandan, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 31 Aralık 1995 tarihinde Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ticaretinde gümrük vergileri sıfırlanmış ve Türkiye üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya başlamıştır. Türkiye-AB Gümrük Birliği, sadece sanayi ürünlerini ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamakta, geleneksel tarım ürünleri ise kapsam dışı bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibarı ile) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L.2009.143.01.0001.01.ENG>)

Rekabet

AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmi Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir. Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyona ön bildirimini yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyonun eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır. Tüzüğe (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj>) bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük, 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlamış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin, yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük kapsamında Komisyonun soruşturması, üçüncü ülke tarafından sağlanan mali katkının iç pazarı bozan bir yabancı sübvansiyon niteliğinde olup olmadığının değerlendirildiği bir ön inceleme aşaması ile başlamaktadır. Komisyonun bu değerlendirmeye ulaşması halinde, yabancı sübvansiyon alan teşebbüse yönelik derinlemesine soruşturma başlatması mümkündür. Halihazırda, Komisyonun hem resen hem de bildirim yükümlülükleri çerçevesinde başlattığı çeşitli soruşturmalar bulunmaktadır.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması

gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne [Implementing regulation - 2023/1441 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legislation/summary/regulation/2023/1441_en) adresinden ulaşılabilir.

İç Vergiler

1 Ağustos 2025 tarihi itibari ile Romanya'daki standart KDV oranı %19'dan %21'e yükseltilmiştir. Gıda, ilaç, su, kitap, yakacak odun, ısıtma enerjisi ve Horeca'yı (otel ve restoranlar) kapsayan ve %5 ve %9 olarak uygulanan KDV oranları da aynı tarihten itibaren %11 olarak tek oran şeklinde uygulanmaya başlanılmıştır.

Alkol, tütün ve akaryakıt tüketim vergileri %10 oranında arttırılmıştır. Bahse konu vergi paketi ile ayrıca bankalar ve şans oyunları şirketleri ek vergiye tabi olacaklardır. Şans oyunları kazançları %30 ile %40 arasında vergilendirilecektir. Gelirleri 100.000 avro altında olan şirketlerin gelir vergisi oranı %1 olarak, eğer ki şirketin çalışanı yok ise bu vergi oranı %3 olarak uygulanacaktır.

Temettü vergisi 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren %10'dan %16'ya çıkarılmıştır.

Romanya Devleti tarafından 2026 yılından itibaren e-ticarette yeni vergiler uygulanmaya başlayacaktır. Romanya Parlamentosu, 18 Kasım 2025 tarihinde, Avrupa Birliği dışından Romanya'ya ithal edilen –B2C (Business to Consumer) şeklindeki gönderiler için sabit bir vergi tahsilini öngören bir düzenlemeyi yasalaştırmıştır. Paket başına 25 Lei olarak belirlenen vergi, değeri 150 €'nun altındaki e-ticarete konu olan ve B2C (Business to Consumer) satış gönderileri için 1 Ocak 2026'dan itibaren tahsil edilmeye başlamıştır.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Romanya'da gıda ürünlerinin standart ve belgelendirilmesine ilişkin kurallar AB direktifleri ile tamamen uyumlu halde bulunmaktadır. Bu anlamda herhangi bir AB ülkesinde serbest dolaşıma giren bir gıda ürününün herhangi başka bir teste tabi tutulmadan Romanya'ya ithalatı ve iç pazarda satışı mümkün olmaktadır.

Romanya Standartları ASRO-Romanya Ulusal Standartlar Kurumu (<https://www.asro.ro/>) tarafından oluşturulmaktadır. ASRO, CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC (Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi), ISO (Uluslararası Standardizasyon Organizasyonu) ve IEC (Uluslararası Elektroteknik Komisyonu) üyesidir.

Avrupa Birliği'nin Ürönlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. olarak adlandırılan (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürönlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürönlere ilişkin üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürönlere dair teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürönlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürönlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO-<https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürönlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ülkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına <https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/> adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur.

Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir:

(<https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,,.pdf>)

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve iş sağlığı ve güvenliği amacıyla ISO 45001 sistemi önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürününde CE işareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup, üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 2023/2429 sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Romanya'daki denetleme kurumları aşağıda yer almaktadır:

- Ulusal İletişim Düzenleme Kurumu (ANCOM)-telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarının ithalat denetimi: (<https://www.ancom.ro>)
- Romanya Gemi Otoritesi-gemi ve parçaları, gezi tekneleri, sahil güvenlik ekipmanları, can yelekleri: (<https://www.rna.ro>)
- Acil Durumlar Müfettişliği-makine, kişisel koruyucu donanımlar, sivil amaçlı patlayıcılar: (<https://www.igsu.ro>)
- Devlet İnşaat Müfettişliği-yangın güvenliği dışındaki yapı malzemeleri: (<https://www.isc.gov.ro>)
- Ulusal Kazan, Basınçlı ve Kaldırma Ekipmanları Devlet Kurumu-basınçlı ekipmanlar: (<https://www.iscir.ro>)
- Acil Durumlar Departmanı-yangınları önleyecek yapı malzemeleri: (<http://www.dsu.mai.gov.ro/>)
- Sağlık Bakanlığı-kozmetik ürünleri, tütün ürünleri, biyosidal ürünler, tıbbi cihazlar: (<https://www.ms.ro>)
- Ulusal Tüketiciyi Koruma Kurumu-elektrikli aletler: (<https://www.anpc.gov.ro>)

- Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı-gıda güvenliği, tohumlar: (<http://www.ansvsa.ro>)
- Romanya Enerji Düzenleme Kurumu-ev tipi elektrikli buzdolapları, dondurucular ve kombinasyonlarının enerji verimlilik şartları: (<https://www.anre.ro>)
- Ulusal evre Koruma Kurumu-REACH erevesindeki denetimler, çevrenin korunması için kontrol altında tutulması gereken kimyasallar ve katı atıklar: (<https://www.anpm.ro>)
- Maden Kaynakları Ulusal Kurumu-maden, hidrokarbür ve türevleri: (<https://www.namr.ro>)
- Romanya Gümrük İdaresi- ithalat denetimi: (<https://www.customs.ro/>)

Uygunluk Değerlendirme

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanması zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretim her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB  r n mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB  yesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO-<https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi ([CEN-CENELEC - CEN-CENELEC](http://www.cenelec.eu)) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Teknik Düzenlemelerin Duyurusu

Romanya'da yeni teknik düzenlemeler, mevcut düzenlemelerde yapılan değişiklikler aylık olarak ülkenin Resmî Gazetesinde (<http://www.monitoruloficial.ro/>) yayınlanır.

Teknik düzenlemelerin tamamına ilişkin belgeler ise ASRO'dan temin edilebilmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Romanya kalite ve güvenlik standartları Romanya Ulusal Standartlar Kurumu yetkisi altındadır. Ülkede, standartları uluslararası standartlar ve AB standartlarına uygun hale getirmeye yönelik olarak mevzuat değişikliği çalışmaları yapılmıştır. Yeni standartların tamamına yakını ISO veya AB standartlarına uyumlandırılmıştır.

Romanya'da üretilen ve ithal edilen malların ambalajları üzerine Tüketici Koruma Kanunu gereğince etiket koyma ve ambalajın içindeki mamulün ne olduğu hakkında açıklayıcı bilgi yazma zorunluluğu vardır.

İthalatı yapılan ürünlerin etiketleme, sağlık ve güvenlik ile ilgili kurallara uymaları yasal zorunluluktur. Yabancı ürünlere uygulanan özel kurallar bulunmamakla beraber ülkeye ihraç edilecek ürünler için Romence etiket hazırlanması gerekmektedir.

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

- Tüzük 2025/40/EC; Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü, AB pazarına arz edilen tüm ürünlerin ambalajlarına dair eko-tasarım kuralları,
- Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,
- Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,
- Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar. *(Ambalajlama ile ilgili AB'nin 94/62/EC sayılı Direktifini **kademeli** olarak yürürlükten kaldıran 2025/40 sayılı Tüzük 22 Ocak 2025 tarihli AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanmış olup, 11 Şubat 2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 94/62/EC bazı hükümleri yönünden bir süre daha uygulanacaktır.)*
- Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
- Tüzük 2016/2031 (OJ L 317, 23/11/2016); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiketleri (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiketleri ile ilgili bilgi (https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en) bağlantısından edinilebilir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk

değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikenjel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Romanya, 1970 yılından bu yana Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (World Intellectual Property Organization/WIPO) üyesidir. Fikri mülkiyet hakları konusunda dünyadaki en önemli anlaşmalar olan Paris Konvansiyonu, Bern Konvansiyonu ve TRIPS Anlaşması'nı imzalamıştır. Fikri mülkiyet hakları ile ilgili ulusal mevzuatı bütünüyle Avrupa Birliği normları ile uyumlaştırılmıştır. Ülke, Avrupa Patent Konvansiyonu üyesidir. Buluşlar, markalar, coğrafi işaretler, endüstriyel tasarım ve diğer fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin resmi kurum Telif Hakları ve Markalar Bürosudur.

Romanya'nın 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren Schengen'e bütün dağıtım kanallarıyla tam üye olmasıyla birlikte özellikle tekstil ürünlerinde fikri mülkiyet haklarının ihlalinin önlenmesi amacıyla gümrük kontrolleri titizlikle ve sıklıkla yapılmakta olup, bu konuda firmalarımızın gerek kesin ihracat gerekse hariçte işleme rejimi kapsamında yaptıkları ihracatlarda belge eksikliklerinin bulunmaması önem arz etmektedir.

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

AB, fikri ve sınai mülkiyet haklarının etkin şekilde korunmasını sağlamak ve üye devletler arasında tutarlı bir uygulama tesis etmek amacıyla kapsamlı bir yasal çerçeve geliştirmiştir. 1 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe giren ve geliştirilmiş iş birliği kapsamında bir grup üye devleti kapsayan üniter patent sistemi ile, birden fazla AB ülkesinde patent korumasının tek ve sadeleştirilmiş bir prosedürle sağlanması mümkün hale gelmiştir.

(https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/intellectual-property/patent-protection-eu/unitary-patent-system_en)

AB ayrıca, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) ve Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesi olup, Ticaretle İlgili Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması (TRIPS) başta olmak üzere uluslararası fikri mülkiyet düzenlemelerinin tarafıdır. AB'nin akdettiği ticaret anlaşmalarında da fikri mülkiyet haklarına ilişkin kapsamlı hükümlere yer verildiği görülmektedir.

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Dağıtım Kanalları

Büyük paketleyici ve işleyici firmalar daha fazla oranlarda ihracatçıdan veya doğrudan üreticiden alma yoluna gitseler de tedarik zincirinde ithalatçıların rolü hala önemlidir. Romanya'da birçok büyük market de ürünlerini doğrudan ithal etme veya büyük ithalatçılardan temin etme yoluna gitmektedir.

Marketler özellikle kendi markalarıyla satışını yaptıkları fason ürünleri doğrudan lokal üreticiden veya ihracatçılardan temin etmekte olup, acente/temsilcilikler vasıtasıyla yapılan alımlar düşük düzeylerde kalmaktadır. Toptancılar ise genellikle gıda ürünlerinin perakendeciler vasıtasıyla tüketicilere ulaştırılması yönünde hareket etmektedir. Romanya'da daha önce küçük marketlerin domine ettiği perakendecilik sektöründe ise modern perakendecilik anlamında süpermarket ve hipermarketlerin payı artış göstermiştir.

Tüketicie gıda ürünlerinin sunulması büyük oranda süpermarket ve hipermarketler yoluyla yapılmaktadır. Ülkede ulusal veya uluslararası büyük zincir mağazalar mevcut olup, bunlar perakende dağıtım kanalının en önemli aktörleridir.

Büyük hipermarketlerin birçoğu kendi markalarıyla fason üretim yaptırmakta, bazıları da doğrudan ithalat yoluna gitmektedir. Bu anlamda ihracatçılarımızın son tüketiciye ulaşmaları da (İşletmeden son tüketiciye satış) mümkün görünmektedir. Ancak, özellikle küçük ve orta ölçekli ihracatçı firmalarımızın doğrudan bu satışı gerçekleştirmeleri güç olabilir. Çünkü böyle bir satışın ancak yerinde yapılacak güçlü bir tanıtım ve tutundurma kampanyası ile gerçekleştirilmesi mümkün görünmektedir. Ayrıca, pazarda iyi bir müşteri portföyüne ve etkin bir dağıtım kanalına sahip olan, bölgesel pazarlardaki gelişmeleri ve tüketici tercihlerini iyi analiz edebilen bir ithalatçı/tüccar firmayla çalışılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tüketici Tercihleri

1989 sonrasında hızlı bir değişim sürecinin yaşandığı Romanya'da bireysel tüketim eğilimleri hızla değişmiştir. Romanya pazarı ana hatlarıyla; farklı gelir gruplarından oluşan, diğer gelişmekte olan ülkelerdeki pazar yapıları ile benzerlik gösteren ve ticaretin alışveriş merkezleri ve elektronik ticarete kaydığı bir pazar olarak özetlenebilir.

Tüketici eğilimlerini belirleyen temel unsurlar marka, fiyat, kalite ve hizmet koşulları olarak sıralanabilir. Türk malı imajı ve Türk markalarının Romanya pazarındaki konumu oldukça yüksek seviyededir.

İletişim araçlarının gelişmesi ile birlikte e-ticaret hızla gelişmektedir. Hemen her sektörde yerel, Orta ve Doğu Avrupa ya da AB genelinde ticaret yapılan pek çok e-ticaret sitesi bulunmaktadır. Ayrıca, firmalar kendilerine ait siteler üzerinden satış yapabilmektedirler.

Romanya pazarında reklam ve promosyon faaliyetleri firmaları avantajlı duruma getirmektedir. Öte yandan, e-ticarette satış, ödeme, teslimat, iade/değiştirme gibi hizmetler

öne çıkmaktadır. Tüketiciler ile doğrudan iletişimde olmak için Romence sitelerin oluşturulması ve Romence iletişim kurabilecek elemanların istihdam edilmesi diğer önemli hususlardır.

Dayanıklı tüketim mallarında ise satış sonrası servis hizmetleri önemlidir. Satış sonrası hizmetlerin düzeyinin tatmin edici olmaktan uzak olduğu Romanya'da, hizmet ağının oluşturulması, bu amaçla yerel hizmet merkezlerinin oluşturulması ya da yerli ortaklarla iş birliği yapılması, yerel ortakların hizmetlerinin iyileştirilmesi için eğitilmesi ve eksikliklerinin giderilmesi tüketici tercihleri üzerinde kayda değer olumlu etkiler yaratacaktır.

Ülkenin komünizmden çıkışı sonrasında yaşadığı dönüşüm nüfusun bir kısmının satın alma gücünü önemli ölçüde artırmıştır. Romanya'da harcanabilir kişi başına gelir Polonya, Slovenya gibi ülkelerin altında, Makedonya, Sırbistan gibi ülkelerin ise üzerindedir. Bununla beraber tasarruf eğilimleri düşük ve tüketim eğilimleri yüksek olan Romenlerin yaşam standartları artmaya devam etmektedir. Bu durum ülke pazarını özellikle ev eşyaları ve tüketiciye yönelik elektronik eşyalar bakımından cazip bir pazar haline getirmektedir.

Ülkedeki tüketicilerin ana harcama kalemlerine bakıldığında en büyük payı, yiyecek ve içecek için yapılan giderlerin almakta olduğu görülmektedir. Diğer önemli harcama kalemleri ise taşıt araçları, giyim eşyaları, ev eşyaları, turizm, sağlık ve ulaşım giderleri olarak sıralanabilmektedir.

Diğer taraftan, ülkede artan gelir dağılımı farklılığı, farklı gelir gruplarındaki tüketicilere farklı ürün ve stratejilerle yaklaşmak gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Romanya'ya ihracatımız içerisinde önemli yer tutmakla birlikte pazar potansiyelinin daha az kullanıldığı endüstriyel ürünler, pazarı genel anlamda bakıldığında diğer ürünlerden önemli bir farklılık göstermemekle beraber; ürün fiyatı kadar kalite, ürün güvenliği, satış sonrası hizmetler ve pazarda süreklilik diğer faktörlere göre daha öncelik arz etmektedir.

Reklam ve Promosyon

Yabancı firmaların Romanya pazarında kullanabilecekleri reklam olanakları son dönemde artmıştır. Televizyonun dışında kalan reklam araçları arasında radyo, online platformlar ve filmler aracılığıyla duyuru ve kapı dolaşmak suretiyle yapılan reklam gibi araçlar yaygın biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Billboard reklamları ve toplu taşıma araçları üzerindeki reklamlar da kullanılmaktadır.

Pazara kendi markası ile girmek isteyen ve özellikle de tüketim malları ihraç eden firmalar için mümkün olduğunca reklam ve promosyon faaliyeti yürütülmesi, özellikle de televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçlarının kullanılması faydalı olabilecektir. Romen tüketiciler,

televizyon, radyo ve billboard reklamcılığında çok etkilenmekte, bu reklamlarla tanıtılan ürünlerin çok güvenilir olduğunu düşünmektedir.

Diğer taraftan, uzmanlaşmış kuruluşların Romanya için pazar araştırması ile ilgili hizmetler verdikleri bilinmektedir.

Ülkemiz menşei bir TV kanalının Romence yayını izlenen kanallar arasında yer almaktadır.

Kamu İhaleleri

Romanya kamu alımları SEAP adındaki elektronik satın alma sistemi üzerinden yapılmaktadır. (<https://www.e-licitatie.ro/pub>) isimli siteden yayınlanan ihalelere ve sistem hakkında detaylı bilgiye ulaşılması mümkündür.

Kamu alımlarının ve ihalelerinin takibi, önemli ihaleleri üstlenen firmalarla iletişim halinde olunması, sektör tarafından aranılan kalite belgelerinin edinilmesi, müşteri ilişkilerini yerine getirebilecek, müşterilerin olası talep ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek yerel yapılanmanın oluşturulması önem arz etmektedir.

Romanya'da son dönemde özellikle altyapı alanında pek çok otoyol, demiryolu rehabilitasyon ve metro gibi ihaleler açılmakta olup, bu durumun hali hazırda oldukça güçlü olduğu Romanya müteahhitlik ve teknik müşavirlik pazarında firmalarımız için ilave potansiyel ve fırsat olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Romanya'da 8,6 milyon hektar ekilebilir toprağa sahiptir. Tarım sektörünün Romanya'nın GSYİH'si içerisindeki payı %3,9 seviyesindedir.

Romanya, AB ülkeleri arasındaki en büyük hububat üreticileri arasında yer almakta olup diğer önemli tarımsal ürünleri ayçiçeği tohumu, kolza ve patatestir. Romanya 2025 yılının Haziran ayı ile son bulan hasat döneminde; 6,4 milyon ton tahıl (buğday, mısır, arpa vb.) ihracatı ile AB'nin aynı dönemde yapılan toplam tahıl ihracatının %33,4'lük payına sahip olmak suretiyle Avrupa Birliği'nin en büyük tahıl ihracatçısı ünvanını almıştır.

Avrupa Birliği 2025 yılında toplamda 19,3 milyon ton tahıl ihracatı gerçekleştirirken Romanya 6,4 milyon tonluk payı ile AB'nin toplam tahıl ihracatının 1/3'lük payına sahip olmuştur.

Romanya 2025 yılında 3,5 milyon ton buğday ihracatı ile Fransa'yı geride bırakarak AB'nin en büyük buğday ihracatçısı ünvanını almıştır. Romanya 2025 yılında ayrıca 263,4 bin tonluk mısır ihracatı ve 1,8 milyon tonluk arpa ihracatı ile de yine AB'nin bu ürünlerdeki en büyük ihracatçısı olmuştur.

Yakın gelecekte tarım sektöründeki dış ticaret açığının devam etmesi beklenen Romanya'da ihracatçılarımız açısından potansiyel taşıyan sektörlerin yaş meyve-sebze, şekerli ve çikolatalı mamuller, unlu mamuller, konserve meyve-sebze, sert kabuklu meyveler, bisküviler, gıda müstahzarları, su ürünleri ve alkolsüz içecekler olduğu değerlendirilmektedir.

Hayvancılık sektöründe de büyükbaş, küçükbaş ve kümes hayvancılığında üretim faaliyetleri yeterli ölçüde bulunmaktadır. Bunun dışında, süt ve peynir ürünlerinde yerli ürünlerin yanı sıra pazarda AB ülkelerinin ürünlerinin yaygın olduğu görülmektedir.

Sanayi

Romanya'daki otomotiv üretimi binek araçları üzerine yoğunlaşmış olup, 2025 yılında 560 binin üzerinde araç üretilmiştir. Üretici firmalar ise Ford ve Renault'un parçası olan Automobile Dacia'dır. Dacia Renault grubu Romanya'nın en büyük firması olma niteliği taşımaktadır. Pitești ilinde bulunan Dacia-Renault ile 2022 yılında Ford Otosan'a devri gerçekleşmiş olan Ford Craiova üretim tesislerine Romanya'da yerleşik otomotiv aksam parça üretimi gerçekleştirilen Türk firmalarımızca da önemli ölçüde girdi tedarik edilmekte olup, anılan iki üretim tesisi ülkemiz otomotiv sanayii ihracatı için de önem arz etmektedir.

Diğer taraftan, otomotiv yan sanayi sektörü ekseriyetle Romanya'da üretim tesisleri olan yabancı firmaların etkisi altındadır. Söz konusu firmaların bazıları Continental, Michelin,

Autoliv, Schaeffler, Johnson Controls, Delphi, Pirelli, Leoni, Draxlmaier, Yazaki, Daimler firmalarıdır.

Romanya, tekstil ve konfeksiyon üretiminde uzun bir geleneğe sahiptir. 1990'dan önce, önemli bir giyim üreticisi olan Romanya'da tekstil ve hazır giyim endüstrisi devlete aitti. Sektör, dikey olarak entegre edilmiş büyük üretim tesisleriyle karakterize edilmiştir.

APACA veya Braiconf gibi şirketler 1950'lerde kurulmuştur. APACA dokuz hektarlık bir alanı kaplıyor ve komünist dönemde 18.000'den fazla kişiyi istihdam ediyordu. Her ikisinin de çok güçlü markaları ve kendi tasarımları bulunmakta idi.

1990 yılında merkezi planlamanın çökmesinden sonra, tekstil ve hazır giyim sektörlerinde özelleştirme süreci başlamış ve büyük tesisler daha küçük birimler halinde yeniden düzenlenmiştir. Bu dönemde, birçok yerli üretici, Batı Avrupa ve ABD'deki büyük alıcılar için fason üretim-lohn veya CMT (kes-dik-kes) sistemi-altında faaliyet göstermeye başlamıştır. Bu durum, yerel yatırımların artmasına ve teknolojik ekipmanın yükseltilmesine öte yandan, yerel olarak üretilen kumaş ve aksesuarlara olan talebin azalmasına neden olmuştur.

Hâlihazırda Romanya'da entegre üretim yapan tekstil fabrikalarının işlerliği azalmış ve hazır giyim alanında ithal ürünlere olan rağbet artmıştır. Bu bağlamda hazır giyim ve ev tekstili ürünlerinde ülkemiz ihracatçıları için potansiyel olabileceği değerlendirilmektedir.

Romanya'nın planlı ekonomi döneminde gelişen kimya/petrokimya endüstrisi, kötü yönetim, koordineli bir kalkınma stratejisinin olmaması ve yabancı ülkeler ile rekabet nedeniyle geçiş döneminde oldukça olumsuz etkilenmiştir. Bir zamanlar Güneydoğu Avrupa'nın en büyük kimyasal şirketlerinden biri olan Oltchim iflas etmiştir.

Ayrıca, Romanya'da makine imalat sanayi, demir-çelik sektörlerinin ülkemiz ihracatçıları açısından potansiyel taşıyabileceği düşünülmektedir.

Hizmetler

Pandemi döneminin etkisi olarak sağlık sektöründeki projeler hız kazanmış olup, bu kapsamda birçok proje yürütülmektedir. Birçok sağlık kuruluşu bu projeler kapsamında AB kaynaklarından da yararlanmaktadır.

Özel sağlık hizmetleri yaygınlaşmakta olup, bu alanda başı çeken kurumlar Medlife ve Regina Maria firmalarıdır.

Ayrıca, Romanya'dan ülkemize gelen turist sayısı giderek artarak 2025 yılında 1,2 kişiye yaklaşmıştır. Bahse konu sayının önümüzdeki yıllarda daha da artabileceği değerlendirilmektedir.

Çoğu sektörden farklı olarak bilgi teknolojileri sektörü pandemi döneminden farklı etkilenmiştir. Bilhassa karantina dönemlerinde artan talep sektörü olumlu yönde etkilemiştir. Söz konusu dönemin dijitalleşmenin artmasına olan etkisi de sektör için fırsat niteliği taşımaktadır. Romanya IT sektöründe uzmanlar tarafından Avrupa'nın "Hindistan"ı olarak nitelendirilmektedir.

Teknoloji alanındaki yoğun istihdam, güçlü altyapı imkanı, AB fonları pazarın güçlü yanları olarak öne çıkmaktadır.

Madencilik

Romanya maden çeşitliliği açısından oldukça zengin bir ülkedir. Kömür, demir cevheri, bakır ve krom rezervleri bulunmaktadır. Petrol üretimi bulunmakla birlikte ülke ihtiyacını karşılamak için yeterli değildir.

Enerji

Romanya, doğal gaz rezervleri bakımından oldukça önemli bir konumdadır. Romgaz ve Petrom bu alandaki en önemli firmalardır.

Ayrıca, rüzgar ve güneş enerjisi alanında yatırımlar bulunmakta olup, AB'nin "yeşil enerji"yi destekleyen fonlarının da etkisi ile bu alandaki yatırım fırsatlarında artış olabileceği düşünülmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

Firma Bilgileri

Romanya'da yerleşik bir firma ile ticari bir bağlantı kurulmadan önce aşağıda yer alan bağlantılardan firmalara ilişkin bilgilere ulaşılması mümkündür.

- <https://www.romanian-companies.eu/firme-domenii.asp?url=/pagini/p1.htm>
- <https://ro.kompass.com>
- <https://mfinante.gov.ro/info-pi-selectie-nume-si-judet> (Romanya'da yerleşik firmaların mali durumlarına/bilançolarına ilişkin bilgiler temin edilebilmektedir.)

İş Kültürü

Romanya'da iş ilişkilerini belirleyen özel birtakım gelenekler yoktur. Batı iş dünyasının uyguladığı standartlar uygulanır. Bununla beraber, Batı Avrupalı iş adamlarından farklı olarak Romenler dakikliğe çok büyük önem vermemektedir.

Romenler sıcakkanlı insanlardır. Yabancıları oldukça iyi karşılarlar. Tanışmalarda tokalaşılır ve ziyarete gidildiğinde normal nezaket kuralları uygulanır. Toplantılarda kartvizit bulundurmak ve tanışılan kişilere vermek önemlidir. İkili ilişkilerde zaman zaman tercüman kullanımı gerekebilmektedir. İş çevrelerinde yaygın yabancı dil İngilizce olmakla beraber, zaman zaman tercümana ihtiyaç duyulabilmektedir. Bu nedenle, tercümana ihtiyaç duyulup duyulmayacağı hususunun önceden tespit edilmesinde fayda görülmektedir.

Para Kullanımı

Romanya'nın resmi para birimi RON'dur (lei). Ülkede kiralama ve otel harcamalarında avro da yaygın olarak kullanılmaktadır.

1889/2005 sayılı AB Yönetmeliği çerçevesinde çıkartılan 195/2008 sayılı Kararname uyarınca, AB ülkelerine (Romanya dâhil) giriş ve çıkışlar esnasında 10.000 avroyu aşan miktardaki her türlü nakit para ve anılan kararnamenin 1. maddesi uyarınca nakit para olarak kabul edilen çek, senet vb. kıymetli evrakın Gümrük İdaresine bildirilmesi gerekmekte olup, söz konusu bildirim yapılmadığı takdirde, kontrollerde tespit edilen nakit para/kıymetli evrakın değerinin 10.000 avroyu aşan kısmının %40'ına kadar varan miktarlarda cezai müeyyide, ayrıca nakit para/kıymetli evraka el konulması söz konusu olmaktadır.

Bu çerçevede, ağır cezai müeyyidelerle karşılaşılmasından vatandaşlarımızın Romanya'ya (ve diğer AB ülkelerine) yapacakları seyahatler esnasında ve AB ülkelerinden ayrılırken yanlarında bulunduracakları nakit para ve kıymetli evrakla (Başkasına devredilmesi önünde bir kısıtlama olmayan nama yazılı çekler dâhil) ilgili beyan yükümlülüklerine riayet etme konusunda azami hassasiyet göstermeleri yararlı olacaktır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Ülkeye girişte, Avrupa Topluluğu vatandaşları için pasaport ya da nüfus cüzdanı yeterlidir. Diğer ülke vatandaşlarından istenilen belgeler, yasal geçerlilik taşıyan bir pasaport ve Romanya Büyükelçiliği veya konsolosluklarından alınmış vizeleridir.

Vize uygulamasının olmadığı ülke vatandaşları için 90 günü aşmamak ve çalışmamak kaydıyla geçici giriş hakkı mevcuttur.

Türk vatandaşlarından umuma mahsus pasaport sahiplerinin Romanya'ya ziyaret edebilmeleri için vize almaları gerekmektedir. 1 Ocak 2025 tarihi itibarıyla Romanya iç kara sınırlarındaki (Macaristan ve Bulgaristan) kontrolleri de kaldırarak Schengen Bölgesine tamamen dâhil olmuştur.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

- 1-2 Ocak (Yeni Yıl)
- 6-7 Ocak (Dini Bayram-Aziz John)
- 24 Ocak (Birleşme Bayramı)
- 18-20-21 Nisan (Dini Bayram-Paskalya)
- 1 Mayıs (İşçi Bayramı)
- 3-5-6 Mayıs (Dini Bayram-Paskalya)
- 1 Haziran (Çocuk Bayramı)
- 8-9 Haziran (Dini Bayram-Rusalii)
- 15 Ağustos (Dini Bayram-Aziz Meryem)
- 30 Kasım (Dini Bayram-Aziz Andrei)
- 1 Aralık (Romanya Ulusal Günü)
- 25-26 Aralık (Dini Bayram-Noel)

Banka ve kamu kurumlarının mesai saatleri 09.00 ile 17.00 arasında olmakla birlikte saat 16.00 öncesinde gerekli işlemlerin tamamlanması ve cuma günleri şehir dışına yapılan seyahatlerin yaygın olması nedeniyle Romen makamları veya firmalar ile gerçekleştirilecek görüşmelerin cuma öğleden sonraya bırakılmaması ile önceden randevu alınması tavsiye edilmektedir.

Kullanılan Lisan

Romanya'da resmi dil Romence'dir. Romence'de Latin alfabesi kullanılır. Bunun yanı sıra, ülke halkının çoğunluğu özellikle gençler İngilizce bilmektedir. Ayrıca dilin yapısal benzerliği nedeniyle İtalyanca bilen kişiler Romence'yi anlayabilmektedir.

Ulaşım

Romanya ulaşım altyapısı yaygın olmakla beraber genellikle eski ve yetersizdir. Ülkenin tamamında kara yolu bulunmaktadır. Bu yolların sadece belli kısımları otoban/duble yoldur.

Türkiye ile Romanya arasında THY, Pegasus, Wizz Air ve Romanya hava yolu şirketi Tarom uçak seferleri düzenlemektedir.

Romanya'nın ulusal hava yolu şirketi olan Tarom; Romanya, Avrupa, Orta Doğu ve Kuzey Amerika'nın önde gelen merkezlerine hizmet etmektedir.

Şehirlerin büyük çoğunluğuna demir yolu ile ulaşım mümkündür. Ancak gerek demir yolu altyapısı gerekse kullanılan trenler oldukça eskidir.

Ülke içinde otomobil ile seyahat edilmesi halinde trafik kurallarına çok dikkatle uyulması gerekmektedir. Bükreş'te, büyük otellerin Henri Coanda Havaalanı'na otobüs hizmetleri vardır. Ayrıca, havaalanında araba kiralama şirketleri de bulunmaktadır. İlaveten, Henri Coanda havaalanından şehir merkezine tren bulunmaktadır.

Ek olarak, şehir içi ulaşımında toplu taşıma ve taksilerin yanı sıra Uber ve Bolt uygulamaları da yoğun olarak kullanılmakta ve fiyat avantajı nedeniyle tercih edilmektedir.

Köstence Limanı:

Sakarya Karasu Limanı ile Romanya Köstence (DP World) Limanı arasında başlayan Ro-Ro seferleri karşılıklı ve düzenli nakliye hizmeti sunmaktadır.

Romanya İstatistik Enstitüsü'nün Mart 2026 tarihli "Limanda Mal ve Yolcu Taşımacılığı" Raporuna göre; 2025 yılında Köstence Deniz Limanı'nda (Karadeniz Tuna kanalı ve nehir limanları hariç- Köstence ve Galati limanları dahil) elleçlemesi yapılan malların toplamı, 2024 yılında kaydedilen 59,4 milyon ton/yük miktarına göre %9 oranında azalarak 54.6 milyon/ton yük olarak gerçekleşmiştir.

2025 yılında elleçlemesi yapılan 54.6 milyon/ton yükün ülkelere göre dağılımına bakıldığında Türkiye 11.8 milyon ton/yük ve %21'lik payı ile ilk sırada yer alırken, ikinci sırada Mısır (4,1 milyon/ton) yer almaktadır. Mısır'ı, Kazakistan, Rusya ve Suudi Arabistan takip etmektedir. Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında ise ilk sırada Yunanistan (2.3 milyon ton/yük) ikinci sırada ise İspanya (1.6 milyon ton/yük) yer almaktadır. "

Yerel Saat

Romanya, Greenwich'e göre 2 saat ileridedir. (GMT+2 saat) Türkiye ile Romanya arasında yaz aylarında saat farkı yoktur. Kış aylarında ise Romanya ile Türkiye arasında 1 saat fark bulunmaktadır.

Yerel Ölçü Birimleri

Ülkede metrik sistem kullanılmaktadır.

Telefon Kodları

Ülkenin yerel telefon servisleri otomatik ve oldukça güvenilirdir. Uluslararası telefon bağlantıları genellikle iyidir.

Romanya'nın uluslararası telefon kodu 0040'dır. Ülke içinde alan kodları bulunmaktadır. Bükreş alan kodu 21, Köstence alan kodu 241'dir. Mobil telefon kullanımı çok yaygındır.

Konaklama

Romanya'da çok çeşitli oteller bulunmaktadır. Otel fiyatları, 100 avrodan başlayarak 200-250 avroya kadar çıkmaktadır. Ayrıca uzun dönemli kalınacak yerler de mevcuttur. Kalacak yer bulmak için uluslararası seyahat acenteleriyle ilişki kurulabilir ya da oteller ile doğrudan temasa geçilebilmektedir.

Otellerde genellikle, internet ve uluslararası telefon servisleri mevcuttur. Yatak, yemek ve diğer hizmet bedelleri yerel parayla, yerel paraya çevrilebilen herhangi bir para birimiyle, seyahat çekleriyle ve kredi kartlarıyla ödenebilir. Nakit Amerikan doları ve avro, kolaylıkla değiştirilebilmektedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Romanya’da ticari faaliyette bulunmak için şirket kurulması zorunludur. Şirket kurmak için şirket merkezinin bulunduğu bölgenin Ticaret Sicil Kurumuna başvurulur.

Şirketin kuruluş belgesinde aşağıdaki bilgiler yer alır;

- a. Ortakların adı ve soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri (özel kişiler için), ortakların ismi, adresi ve uyruğu (tüzel kişiler için),
- b. Şirketin türü, ismi ve adresi (kira sözleşmesi veya tapu belgesi), varsa amblemi,
- c. Faaliyet alanı,
- d. Sermayesi (her ortağın hisse payları açıklanarak),
- e. İdarecilerin isimleri,
- f. Ortakların kar ve zarar payları,
- g. Şubelerin adresleri veya açılacak olan şubelerin kuruluş şartları,
- h. Şirketin çalışma süresi,
- i. Şirketin feshedilme şekli.

Şirketin tüzel kişilik olarak yabancı şirket tarafından kurulmak istenmesi halinde aranan diğer belgeler şunlardır.

- Şirketin kurulacağı bölgedeki Ticaret Siciline hitaben yazılmış müracaat dilekçesi,
- Ana şirketin Tüzüğü’nün onaylanmış tercümesi,
- Aşağıdaki hususları kapsayacak şekilde alınmış Yönetim Kurulu Kararı:
  - kurulacak şirketin adresi,
  - faaliyet alanı,
- Ana şirketin kuruluşuna ilişkin tüm belgelerin onaylanmış tercümeleri,
- Şubeye ait kira kontratı ve adresi,
- Her türlü hukuki sorumluluğu yüklediğine dair temsilci tarafından verilecek belge,
- Her türlü vergilerin ödendiğine dair makbuz.

Sahtekarlık, yalan beyanda bulunma, rüşvet verme/alma suçlarıyla, 31/1990 sayılı Kanun’da belirtilen diğer suçları işleyenler kurucu olamazlar.

Aynı sermayenin getirilmesindeki gecikme nedeniyle ortaya çıkabilecek zarardan ilgili ortak sorumlu tutulur.

Nakdi sermayenin yatırılmasında geciken ortak, sermayenin yatırılması gereken tarih itibarıyla faiz ödemek zorundadır.

Kuruluş belgelerinde başka bir şekilde açıklama bulunmadığı durumlarda, kar dağıtımı sermayeye katkı oranında her ortağa ödenir. Kar dağıtımı sadece fiili karlardan ödenir. Sermayenin azalması halinde önce sermaye artırılır, sonra kar paylarının dağıtımı yapılır.

Şirketin tescili için, şirket kuruluş belgelerinin tasdik tarihinden itibaren 15 gün içinde, aşağıda belirtilen diğer belgelerle birlikte ilgili Sicil Memurluğuna başvurulması gerekmektedir.

- Şirketin kuruluş belgesi,
- Kuruluş belgelerinde açıklanan miktar ve şartlarda sermayenin yatırıldığına dair belge,
- Aynı sermayeye ait mülkiyet sahipliği belgeleri,
- Şirket idareci ve denetçilerinin işbu kanunun Ticari Şirketler Hakkındaki 31/1990 sayılı Kanun şartlarına uyacaklarına dair beyannameleri (Noterden),
- Türkiye'den alınan ve noter tasdikli Adli Sicil Belgesinin tercümesi veya noterde verilecek beyanname,
- Pasaport.

Şirketin faaliyete geçmesi için yapılması gerekenler ise şunlardır:

- Şirketin faaliyet alanı ile ilgili makamlardan alınması gereken tüm onay ve ruhsatların Ticaret Sicili tarafından incelenmesi, kayıt tarihinden itibaren 5 gün içinde tamamlanır. Yetkili merciler onay veya ruhsatları 15 gün içinde verirler.
- Şirket merkezinin bağlı bulunduğu bölgenin Mahkeme Başkanı tarafından her adli yıl başında Ticaret Siciline tayin edilen hâkimler, bedeli taraflarca ödenmek üzere, ekspertiz yapılması veya diğer gerekli belgelerin ibrazı konusunda karar alabilir.
- Anonim şirketlerde aynı sermaye katkısının tespitinde hâkim başvuru tarihi itibarıyla 5 gün içinde yeminli eksper seçer. Hâkim, tüm onayların alınmasını takip eden 5 gün içinde şirketin kurulması ve Ticaret Siciline kayıt edilmesi hakkında karar verir.
- Hâkim kararının kesinleşmesinden sonra 24 saat içinde şirket tescil edilir ve bu tarih itibarıyla tüzel kişilik kazanır.
- Şirketin tescili ile birlikte, masraflar şirket tarafından karşılanmak üzere şirketin kuruluşu Resmî Gazete ve Vergi Dairesine bildirilir.

Temsilcilik Açmak

Temsilcilik açmak isteyen yabancı şirket 122/1990 sayılı Kanun gereği Romanya Ekonomi ve Ticaret Bakanlığına bağlı Dış Ticaret Departmanına başvurmaktadır.

Başvuru formu aşağıdaki bilgileri içermektedir:

- Temsilcilik bürosunun adresi,
- Temsilcilik bürosunun faaliyet alanı,
- Temsilcilik bürosunun faaliyetlerini icra edeceği dönem,
- Personel sayısı ve personelin görevidir.

Yabancı personelin isim, ikametgâh ve şirketteki görevine ilişkin bilgiler sağlanacaktır.

Yabancı şirketin, ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Temsilciliğin kurulacağı şehirdeki Ticaret ve Sanayi Odası ve/veya diğer kurumlar tarafından verilen hizmetleri de talep etmesi gerekmektedir.

Temsilcilik yetkisinin verilmesi için aşağıdaki belgelerin temini gerekmektedir:

- Yabancı firmanın tüzel kişiliğini belgeleyen orijinal lisans, faaliyet alanı ve nominal sermayesi,
- Şirketin temel mali işlemlerini yürüten bankadan alınacak güvenilirlik belgesi,
- Şirketin tesciline ilişkin yasal formu belgeleyen şirket tüzüğü ya da diğer evraklar,
- Resmi olarak şirketle ilişkisi bulunan temsilcilerin onaylı vekaletleri,
- Şirketin yukarıda belirtilen yıllık gelir vergisini Romanya Ticaret Bankası kanalıyla Vergi Dairesi hesabına ödediğini gösteren belgedir.

Başvurunun yapılmasını müteakip 30 gün içerisinde, Romanya Dış Ticaret Departmanı yetkilendirme onayını verir ya da sebep göstermek suretiyle reddeder.

Bunu müteakiben, şirket, temsilci bürosunu Romanya Ticaret ve Sanayi Odasına kayıt ettirmelidir.

Temsilcilikler kendi başlarına ticari faaliyette bulunamamakta, ana şirket adına reklam ve tanıtım vb. faaliyetleri icra edebilmekte, fatura tanzim edememektedirler.

Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Romanya'da, her işveren ve de çalışan; diğer vergi mükellefleri gibi devletin sosyal, sağlık ve çalışma sigorta sistemine katkıda bulunmak durumundadır.

Sosyal ve Sağlık Sigortası; emekli maaşları, çocuk yardımı, hastalık ve diğer sosyal bakım hizmetlerini karşılarken, Çalışma Sigortası; asgari işsizlik ödenekleri ve istihdam yaratmaya yönelik diğer harcamaları karşılamaktadır.

Yukarıda da belirtildiği gibi işveren ve çalışan sosyal sigorta sistemine katılmak zorundadır ve işveren ve çalışanların katkı payları brüt maaş üzerinden hesaplanmaktadır.

İşçinin sosyal güvenlik katkısına (CAS) ödeyeceği oran %25'tir. (daha önce %10,5 idi); işverenin ödeyeceği oran ise, normal, farklı ve özel çalışma şartlarına göre %0, %4, %8 olarak uygulanmaktadır.

Sağlık katkısı (CASS) oranı %10 değerinde olup, işçi (çalışan) statüsünde olan veya sağlık katkısını ödeme zorunluluğunda bulunan gerçek kişiler tarafından ödenecektir.

İşverenler, işçilere ödedikleri maaşlara ait gelirler için, %2,25 oranında işveren katkı payı (CAM) ödemektedirler.

Bankacılık Mevzuatı

Romanya'da irili ufaklı 30 banka bulunmaktadır. Bankalar tarafından icra edilen başlıca faaliyetler;

- Mevduat ve diğer geri ödenebilir fonları kabul etmek,
- Tüketici kredileri, ticari işlemleri finansmanı, ipotekli kredi gibi kredileri vermek,
- Finansal leasing,
- Para transfer işlemi,
- Kredi kartı, seyahat çeki vb. ödeme vasıtaları oluşturmak ve yönetmek,
- Garantiler vermek ve taahhütleri yerine getirmek,
- Finansal konularda katılımcı, aracı ve danışmanlık yapmak,
- Diğer işlemler.

Romanya ekonomisinin büyüklüğü ile orantılı olmayan çok sayıda bankanın piyasada bulunduğu, bunun piyasada pay kapmak arzusundan kaynaklandığı, büyük bankaların finansal güçleri karşısında küçük bankaların rekabet etmelerinin ve varlıklarını sürdürmelerinin zor olduğu, yakın gelecekte küçük bankalarının büyükler tarafından satın alınmasının kaçınılmaz olacağı, özellikle büyük bankaların fonlarını kullandırmak ve piyasa payını artırmak istemeleri nedeniyle kredi faizlerinin düşük ve yatırım yapmak için uygun olduğu sektörün uzmanları tarafından ifade edilmektedir.

Romanya'da kaynağı belgelenemeyen paranın bankacılık sistemine sokulması mümkün değildir. 10.000 avro ve üzeri bir meblağın hesaba yatırılması, çekilmesi, havale edilmesi vs. için paranın kaynağının veya kullanma amacının belgelenmesi (Döviz bozdurma belgesi gibi) istenmektedir (10.000 avronun üzerindeki işlemler Merkez Bankasına bildirilmektedir).

Bankalardaki mevduatları güvence altına alan Garanti Fonu 1996 kurulmuştur. O tarihten itibaren sadece yerli ve yabancı kişilerce yerel ve yabancı para cinsinden açılan mevduatlar güvence sağlayan Fon, 2004 yılı Temmuz ayından başlayarak tüzel kişiliklerce açılan mevduatları da güvence altına almıştır.

Banca Comerciala Romana (BCR), Banca Transilvania, BRD-Groupe Societe Generale, Raiffeisen Bank, ING Bank, Alpha Bank Romania, Garanti Bank ve Türk sermayeli Credit Europe Bankaları ülkenin önemli bankaları arasındadır.

Ayrıca, ülkemizin de hem donör hem de faydalanıcı konumda olduğu Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının (EBRD) Bükreş'te ofisi bulunmaktadır.

Çalışma ve Oturma İzinleri

Çalışma müsaadeleri, Çalışma ve Sosyal Dayanışma Bakanlığı tarafından verilmektedir. Herhangi bir bilginin temin edilmesi veya dilekçelerin verilmesi için halkla ilişkilerin mesai saatleri ilgili kurumun internet sitesinde belirtilmektedir.

Şirket kurulma işleminin tamamlanmasından sonra yatırımın Romanya ekonomisine katkısını da gösteren yatırıma ilişkin fizibilite raporunun Yabancılar Ofisi (IGI)'ne sunulması yatırım için onay alınması gerekmektedir. Bu onayın alınmasının ardından Türkiye'de bir banka hesabında 50 bin avro bulunduğunu gösteren bir belge ile birlikte Romanya'nın o ülkedeki konsolosluklarından 3 ay süreli ticari vize temin edilmektedir (Oturma müsaadesi almak isteyen her ortak ve şirket kuruluşunda idareci olarak bildirilen yabancı uyruklu kişi belirtilen miktarda paraya sahip olduğunu ayrı ayrı belgelemek zorundadır). Ticari vizesini alan yatırımcı Romanya'ya gelerek yatırım için gerekli çalışmaları başlatabilir. Üç aylık sürenin bitiminden önce istenen belgeler derlenerek Yabancılar Ofisine 1 yıl süreli oturma müsaadesi için başvurulmaktadır.

IGI'den onay alınamaması halinde yatırımcının Romanya'da oturma müsaadesi alması mümkün olamamaktadır. O durumda yeni bir yatırım projesi ile yeniden onay başvurusunda bulunulması mümkündür. Ancak bu onayın alınması da tek başına yeterli olmayıp, şirket ve sahibinin diğer kurumlara karşı mükellefiyetlerini yerine getirmiş olduğunu belgelemesi istenmektedir.

Oturma müsaadesi alınması için Romanya İç İşleri Bakanlığı bünyesindeki Yabancılar Ofisine gerekli belgelerle başvurulmaktadır.

Kaynak: T.C. Bükreş Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği /Köstence Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği